

Курсова робота є одним з видів індивідуальних завдань творчого характеру, передбачених навчальним планом освітнього рівня «молодший спеціаліст» («молодший бакалавр»).

Курсова робота повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальної проблеми, аналіз чинного законодавства, судової практики та спеціальної літератури, а також власні пропозиції та рекомендації.

Метою курсової роботи є систематизація, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних навиків аналізу та узагальнення, здобутих під час вивчення профільної дисципліни, а також застосування їх при вирішенні теоретичних чи прикладних проблем. В роботі мають знаходити відображення вміння самостійно опрацьовувати нормативно-правові акти, аналізувати існуючі наукові концепції та підходи, висловлювати власну позицію.

Основними завданнями курсової роботи є:

- вивчення (або поглиблення) та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напряму дослідження;

- проведення всебічної діагностики ситуації із застосуванням сучасного інструментарію;

- розробка та оцінка альтернативних підходів до вирішення окреслених проблем;

- обґрунтування власних пропозицій;

- підготовка доповіді з подальшим їх захистом.

Повнота й особливості реалізації цих завдань залежать від напряму та обраного об'єкту дослідження.

СТРУКТУРА, ЗМІСТ І ОБСЯГ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота як теоретико-прикладне дослідження повинна мати певну логіку побудови, послідовність і завершеність. **Загальний обсяг** курсової роботи має бути в межах 45 – 50 сторінок рукописного тексту або 30 – 35 сторінок машинопису формату А4.

Рекомендується така структура курсової роботи:

- зміст;

- вступ;

- основна частина;

- висновки;

- список використаних джерел;

- додатки.

Зміст включає в себе перелік основних структурних частин роботи (вступ, розділи і підрозділи, висновки, список використаних джерел, додатки) з посиланням на номер сторінки, з якої кожна з них розпочинається. Назви розділів та підрозділів у змісті повинні повністю відповідати наведеним в тексті роботи. Зміст роботи повинен відображати суть проблеми, її складність та логіку дослідження.

У **вступі** до курсової роботи обґрунтовується актуальність обраної теми, наводиться загальна характеристика стану дослідження даної проблеми, нез'ясованих її аспектів, чітко формулюються основна мета і завдання роботи, окреслюється методика та інформаційна база дослідження. Зокрема, обґрунтування

актуальності досліджуваної теми варто робити у формі критичного аналізу та порівняння відомих науці напрямів розв'язання проблеми. Інструментарій аналізу, використаний в роботі, необхідно оформити не як простий перелік загальнонаукових та специфічних методів, а в тісному взаємозв'язку із досліджуваними явищами та процесами. Це дасть змогу переконатися в логічності вибору саме цих, а не інших, методів для вирішення проблеми. Вступ за обсягом не повинен перевищувати 3 – 5 сторінок.

Основна частина роботи складається із розділів, поділених на підрозділи, а при потребі – пункти та підпункти. Кожен розділ розпочинається з нової сторінки. У даній частині роботи розкриваються поняття та сутність аналізованого явища чи процесу, відстежуються основні етапи дослідження питання у вітчизняній та зарубіжній літературі, окреслюються дискусійні та нерозв'язані проблеми. Розкриття основних питань повинне супроводжуватися аналізом монографічної літератури, періодики, судової практики тощо. При цьому, необхідно навести конкретні науково-обґрунтовані рекомендації щодо напрямів усунення недоліків чинного законодавства та проаналізувати шляхи його удосконалення.

Висновки повинні містити узагальнений виклад основних проблем за темою роботи, оцінку рівня досягнення мети, поставленої у вступній частині, міркування з приводу практичної цінності роботи в цілому та потенційної ефективності авторських рекомендацій, а також опис нових дослідницьких проблем, виявлених в процесі написання роботи. Висновки курсової роботи не повинні перевищувати 5 – 10% загального її обсягу.

Додатки мають на меті вивільнити основний текст роботи від матеріалів допоміжного характеру, якими можуть бути:

таблиці, що займають повну сторінку;

пропоновані зміни до чинних законодавчих актів та їх додаткова аргументація тощо.

Додатки є обов'язковим компонентом курсової роботи і виділяються в разі потреби. Кількість додатків не обмежується, але надмірний їх обсяг також є небажаним.

Розділ «Список використаних джерел» включає складений згідно з чинними правилами перелік використаних джерел.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Якщо робота виконується на комп'ютері з використанням текстового редактора Word, то текст роботи слід друкувати через 1,5 інтервали шрифтом *Times New Roman* (розмір – 14) з дотриманням полів наступних розмірів: верхнє та нижнє – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, ліве – не менше 30 мм.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який, як і сторінка із змістом, враховується при нумерації, але номер сторінки на ньому не проставляється. На решті сторінках номер проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки наприкінці. За титульним аркушем послідовно розміщують: зміст роботи, вступ, розділи основної частини роботи, висновки, додатки, список використаних джерел.

Назви основних структурних одиниць роботи слід друкувати великими літерами симетрично до тексту («ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1» і т. д.). Заголовки інших складових курсової роботи (підрозділ, пункт, підпункт) друкують малими літерами (крім першої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком (крім заголовків пунктів і підпунктів) та текстом повинна дорівнювати 3 – 4 інтервалам.

Нумерацію сторінок, структурних частин роботи, таблиць та формул подають арабськими цифрами без знака №.

Зміст, перелік використаних джерел, вступ та висновки не нумеруються. Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ» без крапки, після чого з нового рядка друкується назва розділу.

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу, а тому мають двозначну нумерацію. Перша цифра вказує на номер відповідного розділу, друга - відповідного підрозділу. Між цифрами та після другої цифри ставиться крапка. Наприклад, позначення «1.2.» означає другий підрозділ першого розділу. Назва підрозділу наводиться в тому ж рядку, що й його порядковий номер. Пункти та підпункти нумеруються у межах кожного підрозділу чи пункту відповідно і мають три- чи чотиризначну нумерацію. Принцип їх оформлення – той же, що й для підрозділів.

Список використаних джерел розпочинають з нової сторінки, а самі джерела нумерують арабськими цифрами і розташовують в такій послідовності:

- 1) Закони України;
- 2) міжнародні нормативно-правові документи;
- 3) Акти Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів України;
- 4) інші нормативні документи (положення, правила, інструкції) із зазначенням того, коли й ким затверджені;
- 5) акти органів судової влади;
- 6) монографії, статті, підручники, коментарі та інші видання кириличною абеткою в алфавітному порядку;
- 7) монографії, статті, підручники, коментарі та інші видання латинською абеткою в алфавітному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, слід оформляти згідно із вимогами державного стандарту.

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Характерист	Приклад оформлення

журнали	Бурдін В.М. Стадії вчинення злочину (кримінально-правове відношення): монографія/ В.М. Бурдін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 304с.
Монографії (два або три автори)	Бурдін В.М. Стадії вчинення злочину (кримінально-правове відношення): монографія/ В.М. Бурдін. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 304с.
Монографії (чотири автори)	Кримінальна відповідальність за контрабанду: національний та міжнародний досвід : монографія / Музика А. А., Савченко А. В., Процюк О. А. та ін.]. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. – 276 с.
п'ять і більше авторів	Популярна юридична енциклопедія / [Гіжевський В.К., Головченко В.В., Лисий В.С. та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 528с.
Колектив авторів	Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник / За ред. Беніцького, В.С. Гуславського, О.О. Дудорова, Б.Г. Розовського. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 1112с.
Багатотомні видання	Енциклопедія історії України [Текст] : у 5-ти т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова), Я.Д. Ісаєвич, С.В. Кульчицький та ін.; ред. рада: В.М. Винниченко (голова) та ін.; НАН України, Ін-т іст. України. – Київ : Наук. думка, 2011. – 1112с.
Книги і частини	Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / [Ю. В. Бурдін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.]; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – с.454
Збірника наукових праць	Дякур М. Д. Інститут замаху на злочин в кримінальному праві країн / М. Д. Дякур // Держава і право : Збірник наукових праць юридичні і політичні науки. Спецвипуск. Т. 2. – К. : Ін-т держави і права ім. М. С. Корецького НАН України, 2005. – С. 464–467.
Журналу	Горностаї А.В. Призначення покарання за замах на злочин / А.В. Горностаї // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. Випуск 4, Том 2.- С. 152 – 155.
Енциклопедії	Великий енциклопедичний юридичний словник / Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького ; ред. кол.: Ю. С. Іваниця (голова), Н. М. Оніщенко, В. П. Горбатенко та ін. ; за ред. Ю. Іваниця. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К. : Юрид. думка, 2012. - 1112 с. -
Тез доповідей	Антонюк Н.// Неправомірна вигода: предмет чи засіб вчинення злочину?/ Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XXII звітної науково-практичної конференції Частина 2, (Львів, лютого 2016 р.) – С.- 87-89.
Автореферати дисертацій	Колос О.В. Повторність злочинів за Кримінальним кодексом України: автореферат дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / О.В. Колос; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2015 – 19с.
Ресурси мережі Internet	1) Філей Ю.В. Вплив принципів кримінальної відповідальності на побудову кримінально-правових санкцій за злочини і моральності. / Юридичний науковий електронний журнал/ № 1 – 2015 с. 186 – 188. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lsei.org.ua/1_2015/ 2) Про судову практику у справах про злочини проти власності: постановою Пленуму Верховного Суду України від 06.12. 2009 №10 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

За наявності редактора монографії його ініціали та прізвище наводяться одразу ж після прізвища четвертого автора після похилої риски і слів «За ред.»

Назва видавництва може не наводитися. Якщо вони мають окремі, відмінні від назви книги заголовки, вони вказуються після номера тому і відділяються двокрапкою.

Якщо в енциклопедії виділено автора конкретної статті, вказуються його прізвище й ініціали. Для багатотомних енциклопедій вказується номер тому.

Оскільки єдиний стандарт оформлення ресурсів мережі *Internet* - відсутній, їх запис у списку використаних джерел може бути деталізований відповідно до потреб роботи.

Додатки курсової роботи оформляють як її продовження, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен додаток повинен розпочинатися з нової сторінки, він повинен мати назву, надруковану вгорі малими літерами (крім першої) симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком друкується слово «Додаток» та його номер чи велика літера. Додатки позначаються літерами української абетки (крім літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь), наприклад, додаток А. Якщо у додатки виведено формули, то їх позначають буквою відповідного додатку та порядковим номером через крапку – формула (Б.2) чи (К.4).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота оцінюється за стобальною системою з урахуванням якості виступу і відповідей на запитання членів комісії по захисту. Слід пам'ятати, що висока якість виконаної курсової роботи не є гарантією її високої оцінки, оскільки оцінка може бути зниженою через некваліфікований захист курсової роботи.

У процесі визначення оцінки враховується низка важливих показників якості курсової роботи:

Змістовні аспекти роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- широта й адекватність методологічного та діагностичного апарату;
- наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.
-

Якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
- здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
- загальний рівень підготовки студента;
- володіння культурою презентації.

Критерії оцінювання за стобальною системою

90-100 балів (відмінно) Дослідження обраної теми проведено на високому теоретично-прикладному рівні. Проаналізовано проблемні правові питання, висловлена авторська позиція щодо їх вирішення. Доповідь логічна і обґрунтована, проголошена вільно, відповіді на запитання членів комісії правильні.

81-89 балів (дуже добре) При написанні курсової роботи використана достатня кількість нормативно-правових актів, судових рішень та спеціальної юридичної літератури. Проте відсутня власна позиція щодо вирішення правових проблем. Доповідь логічна і обґрунтована, проголошена вільно, відповіді на запитання членів комісії правильні.

71-80 балів (добре) Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неprinципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз спеціальної літератури та судової практики; доповідь логічна, проголошена вільно; відповіді на запитання членів комісії в основному правильні; оформлення роботи в межах вимог.

61-70 балів (задовільно). Тема курсової роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, є надлишок елементів описовості, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення курсової роботи.

51-60 балів (достатньо). Нечітко сформульована мета курсової роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість. Оформлення роботи здійснене з істотними недоліками. Відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.

Курсова робота до захисту не допускається. Подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, встановлених кафедрою. Написана на тему, яка не була затверджена протоколом засідання кафедри трудового, аграрного та екологічного права. Структура роботи не відповідає темі або вимогам до курсового проєкту. Недбало оформлена, написана нерозбірливим почерком.